

Hvernig alkemía tengist skapandi listgreinum

Frosti Örn Gnarr Gunnarsson

BA ritgerð í grafi skri hönnun

Leiðbeinandi: Guðmundur Oddur Magnússon

Listaháskóli Íslands

Hönnunar- og arkitektúrdeild

Reykjavík, Ísland

Janúar 2009.

Efnisyfirlit:

<u>Inngangur</u>	<u>3</u>
<u>Hvað er alkemía?</u>	<u>4</u>
<u>Tákn</u>	<u>8</u>
<u>Myndmál alkemíunnar</u>	<u>11</u>
<u>Umbreyting yfir í listaverk</u>	<u>11</u>
<u>Líkaminn verður að listaverki</u>	<u>20</u>
<u>Lokaorð</u>	<u>24</u>
<u>Heimildaskrá</u>	<u>25</u>
<u>Myndaskrá</u>	<u>27</u>

Inngangur:

Hvað er alkemía? Hvað hefur list með alkemíu að gera? Hvað er list? Hvað eru listaverk? Hvað er listamaður? Hvað er alkemisti? Hvað eru alkemísk tákna? Hvað er alkemískt myndmál? Hvað er spagerýsk list? Er alkemía ennþá stunduð í nútíma samfélagi? Hvaða máli skipta allir þessir hlutir fyrir listheiminn?

Þetta eru meðal þeirra spurninga sem ég hef sett mér að reyna að svara og koma lesandanum í skilning um. Þessar spurningar hafa komið upp í kjölfarið á leit minni að tengingu alkemíu við skapandi listgreinar en líka bara komið upp hjá mér sem listamaður. Ég held að eitt af því erfiðast við það að vera listamaður sé þessi endalausa sjálffsskoðun og leitin að því hver maður er og afhverju maður gerir það sem að maður gerir.

Ég er ekki trúáður. Ég aðhyllist þá lífsspeki að maður fái til baka það sem að maður gefur frá sér en fyrir utan það þá er ég nokkuð laus við tengsl við hið yfirnáttúrulega. Alkemía snýst um trú á andlegum mætti og æðsta form andlegrar vakningar er þeirra „himnaríki“. Skilningur á aðferðum og heimspeki alkemíunnar hefur haft mikil áhrif á lífssýn mína og þó svo að þetta sé ekki trúarbragð þá trúi ég á mátt hennar og myndi jafnvel ganga svo langt að kalla mig alkemista.

Þetta er þó ekki ástæðan fyrir því að ég ákvað að fjalla um hana. Heldur hef ég lengi haft mikinn áhuga á alkemíu útfrá ástríðu minni fyrir tákñfræði og því fannst mér að ég yrði að fjalla um hana í lokaritgerð minni til B.A. prófs. Þó svo að ég hefði ekki gert mikla rannsóknarvinnu um tengingu þessara tveggja heima áður en ákvað inntak ritgerðarinnar þá ákvað ég samt að þetta yrði ritgerðarefnni mitt og að það hlyti að vera til grundvöllur fyrir þessarri kenningu um tengingu alkemíu og skapandi listar. Þrátt fyrir áhyggjur mínar af því hvort að þessi tenging væri til staðar þá óð ég samt af stað út í óvissuna og fór að grafa í hinum ýmsu bókum.

Ég mun skoða einstaka listamenn og nota verk þeirra til þess að rökstyðja þær kenningar sem ég er að fjalla um í þessari ritgerð. Ég ákvað að notast eingöngu við þekkta listamenn og þeirra þekktustu verk til þessa vegna þess að tengingin yrði mun

augljósari fyrir lesanda sem að á meiri líkur á því að kannast við verkið sem verið er að fjalla um.

Hvað er alkemía?:

„As a forerunner of metallurgy and chemistry, alchemy was the process by which base metals were transmuted into gold. In a physical sense, too, it was the transmutation of the mortal body into an immortal one.“¹

Það er mikilvægt að taka það fram að ef að alkemía er einfaldlega sú aðgerð að umbreyta hlutlægu í huglægt, drullu í gull eða dauðlegu í ódauðlegt þá er alkemía væntanlega orðið heiti sem er ekki eingöngu hægt að tengja við tímabil eða fólk. Með þetta í huga er það orðið svo vítt samheiti að við nánast hvað sem er. Við getum tengt það við hellisbúanna sem að máluðu veggi sína í myndum dýra eða í sumum tilvikum í mynd kvenfólks til þess að táknið á veggnum yrði í rauninni táknumynd fyrir það sem að þeir voru að sækjast eftir. Táknið á veggnum var svo sterkt í huga þeirra að þeir hentu spjótum í vísundana sem að þeir höfðu málað upp og gerðu göt í líkneski kvenfólksins til þess að þeir gætu stungið lim sínum þar inn. Þetta gerðu þeir til þess að hjálpa sér að ná takmarkinu sem að þeir voru að setja sér.²

Við getum einnig tengt það við atvikið þegar Jesús Kristur breytti vatni í vín í Galileu. Með því einu að nota viljakraftinn þá umbreytir Jesús vatninu í vín. Í kristnum kirkjum útum allan heim fer þessi sama umbreyting fram í trúarlegum athöfnum. Átt er við það þegar fólk er látið drekka vín úr bikar sem táknumynd fyrir blóð Krists. Eini munurinn er að þar er verið að breyta víni í blóð Krists en ekki vatni í vín. Fyrir kristintrúar manni er vínið ekki lengur vín heldur er hann búinn að umbreyta því í blóð Krists. Þetta er bæði tákni og raunveruleiki fyrir þann sem trúir. Með því er verið að meina að þó svo að þetta sé tákni um blóð guðs þá hlýtur þetta líka að vera innri raunveruleiki notanda blóðsins.³

---

¹ Jeaneane D. Fowler: *An Introduction to the Philosophy and Religion of Taoism: Pathways to Immortality* bls 160-161 Sussex Academic Press, 2005

² Richard Aldington, Delano Ames: *The Larousse Encyclopedia of Mythology* bls 1-4 Chancellor press 1996

³ Alister E. McGrath: *Christian Theology: An Introduction* bls 431-436 Blackwell Publishing, 2006

Alkemía (eða al-kemia á arabísku sem er uppruni orðsins) er leyndardómsfullt fyrirbæri. Oxford orðabókin segir að alkemía sé miðaldar undanfari efnafræðinnar sem sækist eftir því að breyta venjulegum málum í gull⁴. En eins og rithöfundurinn og alkemistinn Stanislas Klossowski segir í bókinni *Alchemy the secret art* þá er alkemía svo miklu meira en bara undanfari efnafræði nútímans. Hann segir að þó svo að nútíma efnafræði hafi þróast útfrá tilraunum og kenningum alkemistanna þá hafi þessi tvö vísindi lítið með hvort annað að gera. Á meðan efnafræði nær að kljást að mestu leyti við vísindalega sannaða fræði þá sé alkemían að kljást við fræði sem viðkemur öllum trúarbrögðum, rauveruleika og sannleika. Hann heldur því fram að alkemía nái að brúa bilið milli hins jarðbundna og hins himneska.⁵

Alkemistarnir framkvæma, rannsaka og skrásetja þessar umbreytingar efnisisins vegna þess að þeir vilja umbreyta venjulegum málum yfir í gull eða silfur. Þessi umbreyting á að framkalla seyði sem býr yfir þeim mætti að gera þeim kleyft að lækna öll sár og illindi og ná að framlengja lífið óendanlega. Þetta seyði er kallað “panacea” eða elixír lífsins.⁶

Hér fyrir neðan er ein af mörgum uppskriftum elixír lífsins úr bókinni *Alchemy, child of greek philosophy* eftir John Hopkins:

„The alchemist must begin simply, with “earth”-some unidentifiable solid – and gradually impose upon this substance more and more of pure liquidity, “water”, and more and more the elements of “air” and “fire”, thus overlaying and concealing the properties usually associated with “earthy” (i.e., corruption, or the tendency to oxidize). The properties desired, or the goal of the process, were the properties of gold: water, or fusibility; air, or brilliancy, the color of fire and resistance to fire.“⁷

---

⁴ Dorling Kindersley: *illustrated oxford dictionary* bls 22 Oxford university press 1998

⁵ Stanislas Klossowski De Rola: *Alchemy: The Secret Art* bls 7 Thames & Hudson 1986

⁶ Barbara DiBernard: *Alchemy and Finnegans Wake* bls 45 SUNY Press, 1980

⁷ Anthony John Hopkins: *Alchemy, child of greek philosophy* bls 92-94 Columbia university press, 1934

Gull hefur haft mikið gildi síðan fyrstu mennirnir fóru að nota það í helgisiði sína fyrir tugum þúsunda ára síðan. Efnið var mikilvægt fyrir samfélög forn-Egypta, forn-Grikkja, forn-Maja og í rauninni mikilvægt fyrir flest samfélög mannkynsögunnar.⁸

„Gold is a treasure, and he who possesses it does all he wishes to in this world, and succeeds in helping souls into paradise“⁹

Alkemistar vilja hafa þau völd yfir efninu að þeir geti breytt dauðu ómerkilegu efni í gull. En í þessu samhengi er þó ekki verið að tala um gull sem jákvæðar fjárhagslegar afleiðingar fyrir alkemistann heldur er gull tákna alkemistanna fyrir andlega uppljómun. Tenging listarinnar við alkemíu er í stuttu máli sagt einmitt þetta, að hafa fyrirliggjandi reglur og dautt efni sem að umbreytast með hjálpu listamannsins yfir í hlut sem að hefur áhrif á áhorfenda verksins og getur jafnvel breytt líðan fólks um leið og það verður vart við verkið.

Alkemía hefur langa og merkilega sögu sem að á rætur sínar að rekja í forn-Egyptaland en grunnhugmyndir hinnar vestrænu alkemíu urðu til í hjá konungnum Hermesi Trismegistusi í kringum 1900 f.kr. Alkemía hefur svo verið notuð í flest öllum heimshlutum og þar sem að þetta er svo víðtæk fræði þá hafa útgáfur af henni sést í flestum trúarbrögðum. Þetta er list, trú og heimspeki sem hefur verið iðkuð í að minnsta kosti 2500 ár.¹⁰

Þó svo að alkemistar miðaldanna hefðu verið fordæmdir og oft af fulltrúum kristnu kirkju þess tíma vegna þess að hún trúði því að þeir væru að leggja stund á villitrú, þá nutu þeir samt virðingar meðal almennings vegna tilrauna þeirra. Alkemistarnir áttu nefninlega mikinn þátt í því að þróa til dæmis blek, fegurðarvörur, keramik, byssupúður, leðurdekkingar og margt fleira. En þeir eyddu líka miklum tíma í það að þróa og framleiða “aqua vitae” eða vatn lífsins sem var áfengi.¹¹

⁸ <http://www.onlygold.com/TutorialPages/HistoryFS.htm> sótt 28.janúar

⁹ tilvitnun í Cristopher columbus tekin af [http://thinkexist.com/quotation/gold_is_a_treasure-and_he_who_posesses_it_does/175881.html](http://thinkexist.com/quotation/gold_is_a_treasure_and_he_who_posesses_it_does/175881.html) sótt 28. janúar.

¹⁰ http://www.alchemylab.com/history_of_alchemy.htm sótt 24. Janúar.

¹¹ http://www.sibyllineorder.org/magical_studies/ms_alc_history.htm sótt þann 28.janúar.

Í bókinni *Alchemy, child of greek philosophy* telur Arthur John Hopkins upp þá fyrstu rithöfunda sem skrifuðu um og stunduðu aðferðir alkemistanna.

Þeir eru: Pseudo-Democritus frá fyrstu eða annari öld e.kr, Synesius frá annari eða þriðju öld e.kr, Zosimus frá þriðju eða fjórðu öld e.kr, Olympiodorus frá fimmtu eða sjöttu öld e.kr og Stephanus frá sjöundu öld e.kr.¹²

Lífræn og ólífræn efni, voru eingöngu samlíkingar fyrir andlegt ástand og andlega umbreytingu. Með þetta í huga þá er bökstaflega merkingin á bakvið “alkemískar formúlur” eingöngu truflun eða hliðrun sem faldi þeirra sönnu andlegu heimspeki. Þar sem að þeir voru uppi á móti miðalda kristnu kirkjunni þá var þetta nauðsyn þar sem að án hennar hefðu þeir þurft að sæta refsingu fyrir villitrú sína. Þannig voru takmörk þeirra að miða að betri veröld þar sem fátækt væri ekki til vegna gullsins sem að þeir gætu framleitt, sjúkdómar og dauðsföll óþekkt vegna lyfjanna og seyðanna sem þeir gætu búið til og sorg eða vanlíðan eytt með því háa andlega ástandi sem að þeir gætu náð fram. Þetta var því þeirra leit að betri heim og að upphafningu á þeim veruleika og takmörkunum sem þeir sátu uppi með.¹³

Í textum sem skrifaðir voru með þetta efni í huga þá var allt ritað með leynilegum “alkemískum” táknum, “Díagrönum”(sem er táknrænt myndmál alkemistanna) til þess að erfitt væri að lesa úr þeim. Þannig komust þeir hjá því að leyndardómur og speki alkemíunnar færi í rangar hendur.

Í dag gætir áhrifa alkemíu alls staðar í kringum okkur í víðu samhengi en eru til starfandi alkemistar í nútíma samfélagi? Þar sem að nútímatækni hefur sýnt það og sannað að hægt er að búa til gull úr öðrum málum þá er sú leit allaveganna orðin óþörf og þar sem að tæknin hefur gert mannkynið að efahyggjufólki þegar kemur að hinu „yfirnáttúrulega“ þá eru litlar líkur á því að fólk finni hjá sér þá þörf til þess að ná andlegum hæðum í gegnum athafnir alkemistanna. Eða hvað?

Í dag er alkemía hefð sem er erfitt að fá aðgang að. Það eru fleiri að stunda þessa list en fólk gerir sér grein fyrir. Þessir iðkendur eru mjög leyndardómsfullir og halda

---

¹² Arthur John Hopkins: *Alchemy, child of greek philosophy* bls: 92-94 Columbia university press 1934

¹³ James Elkins: *What Painting is: How to Think about Oil Painting, Using the Language of Alchemy* bls. 154 Routledge, 2000

hefðum sínum fyrir sjálfa sig. Talið er að þeir séu mun fleiri í evrópu vegna áframhaldandi hermetískar hefðar síðan franska byltingin varð, heldur en í Bandaríkjunum. Einn af þeim fáu almennings skólum hermetísku listarinnar var í Salt Lake City í Utah. Honum var stjórnað af Albert Riedel, sem kallaði sig Frater Albertus. Nemendur hans lærðu hluti eins og að búa til svokallaðann „plöntustein“ sem var hlutur sem líktist steini en var búið til úr plöntum eða jurtum.¹⁴

Tákn:

Tákn sem vor sköpuð af alkemistum til þess að skilgreina efni á myndrænan hátt eru mörg ennþá í notkun í hinum ýmsu fræðigreinum og eru nauðsynlegur grunnur til þess að skoða „spagyrísk“¹⁵ (alkemísk) list. Þessi tákn líkt og spagyrísk listin sjálf voru gerð í þeim tilgangi að fela raunverulega efnið eða aðferðina sem alkemistinn var að reyna að lýsa. Þau eru partur af dulmáli þeirra.

Það eru til þúsundir tákna sem hafa verið sköpuð af alkemistum til þess að koma sínum skilaboðum, uppskriftum og leiðbeiningum á framfæri. Hér mun ég bara telja upp þau mikilvægustu og mest notuðu til þess að gefa lesandanum tækifæri á því að kynnast tákneimi alkemíunnar.

Tákn stjörnumerkjanna sem voru teiknuð af alkemistunum voru notuð til þess að tjá það ferli sem að efni þyrfti að ganga í gegnum til þess að ná árangri umbreytingarinnar. Sem dæmi má nefna að ef að tákn steingeitarinnar kom fyrir þá var það vísbending um að maður ætti að leysa efni upp með notkun hreinsunar.¹⁶

Leðurblaka: sem samruni milli spendýrs og fugls var leðurblakan tákn fyrir tvíkynjung. Við sjáum leðurblökuna aftur og aftur í tengslum við illsku og uppreisn en dæmi um notkun hennar sem tákn er hægt að sjá víðs vegar í mannkynssögunni

---

¹⁴ Richard Smoley, Jay Kinney: *Hidden Wisdom: A Guide to the Western Inner Traditions* bls 197-198 Quest Books, 2006

¹⁵ rithöfundur gefur sér bessaleyfi til þess að þýða spagyric sem spagerísk vegna skorts á þýðingu á viðkomandi orði.

¹⁶ <http://www.purplehell.com/riddletools/alchemy.htm> sótt þann 10.janúar.

sem dæmi af þessu má nefna leðurblökumanninn (Batman) , Drakúla og djöfulinn sjálfan sem að kemur upp til jarðar í dulargervi leðurblökunnar.¹⁷

Óreiða er eitt af mörgum táknum fyrir *prima materia*. *Prima materia* er samheiti yfir þau frumefni sem á að umbreyta yfir í eithvað annað. Ástæðan fyrir því að óreiða er tákna fyrir prima materia kemur frá þeiri skoðun alkemistanna að útúr óreiðunni og rústunum komi líf og nýtt upphaf.¹⁸

Hringurinn er eitt mest notaða tákna meðal flestra trúarbragða og menningarflokkka fyrir tengingu sína við sameiningu og fullkomnun. Í alkemíunni er hringurinn sjálfur ekki mikið notaður einn og sér heldur er form hans notað í mikið af táknum svo sem í uruborus sem er snákurinn sem bítur í halann á sjálfum sér sem tákna fyrir hringrás lífsins eða óendanleika. Hringur með punkt í miðjunni er tákna alkemitanna fyrir bæði sól og gull og það er ennþá notað í efnafræði sem táknið fyrir gull.¹⁹

Frumefnin: Jörð, loft, eldur og vatn gengdu mikilvægu hlutverki í táknafræði alkemistanna. Þar sem að þeir voru alltaf vinna með þau sem verkfæri til að framleiða önnur efni.²⁰

Gerjun er tákna fyrir þann þroska og umskiptingu lífrænna efna og var þar af leiðandi líka táknað í samhengi við umskiptin frá dauða til lífs.²¹

Konungur er mjög oft tákna fyrir prima materia.²²

En hvað gerist þegar tákna breytir um merkingu? Getur tákna tekið þeim sömu umbreytingum og listin? Hakakrossinn var notaður í mismunandi trúarbrögðum, fræðum og samfélögum svo sem búddatrú, hindúisma, ýmsum heiðnum trúabréögðum, írskri þjóðtrú og alkemíu sem tákna fyrir sól og nýtt upphaf að því leyti að það varð að

---

¹⁷ Udo Becker: *The element encyclopedia of symbols* bls 36 Element books 1994

¹⁸ Udo Becker: *The element encyclopedia of symbols* bls 56 Element books 1994

¹⁹ Udo Becker: *The element encyclopedia of symbols* bls 61 Element books 1994

²⁰ Udo Becker: *The element encyclopedia of symbols* bls 99 Element books 1994

²¹ Udo Becker: *The element encyclopedia of symbols* bls 110-111 Element books 1994

²² Udo Becker: *The element encyclopedia of symbols* bls 165 Element books 1994

heillamerki sem gott var að hafa í kringum sig eingöngu vegna yfirnáttúrulegra krafta sem notandi þess trúði að þetta merki byggi yfir. Grafíski hönnuðurinn Adolf Hitler gerði þetta merki að tákni nasista og það gerði það að verkum að almenningur tengir þetta í flestum tilvikum við hryllinginn og eyðileggjuna sem nasistarnir og her þeirra leiddi af sér og varð þar rosaleg umbreyting tákns úr góðu yfir í illt, þar sem að þangað til að nasistarnir byrjuðu að nota þetta tákna var hakakrossinn notaður af ótrúlega mörgum samfélögum yfir 3000 ára tímabil sem tákna lífs, sólar, krafts, styrkleika og góðrar gæfu.²³

Sem dæmi má nefna að hakakrossinn var oft notaður í skreytingar sem prýddu oftar en ekki sígarettukassa, póstkort, myntir og byggingar. Í fyrri heimsstyrðjöldinni fannst hakakrossinn meira að segja á axlarpúðum amerískra hermannar og sem merki finnska flughersins. Hakakrossinn var líka firmamerki Eimskipafélagsins.

Þegar hakakrossinn var tákna lífs, sólar, krafts, styrkleika og góðrar heppni þá var litið á hann með allt öðrum augum en við litum á hann í dag. Þá var horft á hakakross eins og horft er á kristna krossa, skeifur yfir dyragættum, fjögurra laufa smára og „peace“ merkið á okkar tímum. Þá var þetta að mínu mati merki um von, að því leyti til að skilgreiningar hans á þessum tímum eru allar merki um að eitthvað batni og verði betra og að manni hlýni um hjarta við ásjónar hakakrossins.

Táknmið táknsins er þannig að öllu leyti upphaflega jákvæð og uppbyggileg, en við fjöldamorð nasista undir flaggi hakakrossins breyttist sú merking yfir í neikvæða táknmið haturs, reiði og hræðslu.²⁴

Til er saga af búddatrúar manni sem var búsettur í San Francisco, sem lenti í því að hann var einu sinni á ljósritunarstofu að fara að ljósrita myndir af búddatrúarklastrum í Kína og þegar annar kúnni fyrir aftan hann í röðinni sá hakakrossinn á einu klastranna, kallaði hann búddatrúarmanninn nasista og leit hann illu auga. Jafnvel þótt að maðurinn hafi séð mynd af klaustri þá vakti þetta tákna svo mikla reiði hjá honum að hann ákvað að láta það í ljós. Mér finnst þetta sýna hversu ótrúlega mikil togstreita er á milli tveggja mismunandi táknmiða þessarar táknumyndar að því leiti til að hér höfum við manna sem er fullkomlega rólegur og horfir á þessa

²³ <http://history1900s.about.com/cs/swastika/a/swastikahistory.htm> sótt 18.janúar

²⁴ <http://www.luckymojo.com/swastika.ht> sótt 15. Janúar.

mynd sem tákna fyrir ró og vekur að öllum líkindum hjá honum eingöngu góða tilfinningu en svo þarna fyrir aftan hann er maður sem er hugsanlega eingöngu búinn að sjá hakakrossinn sem tákna nasista og sér einhvern mann fyrir framan sig mig tákna illsku í hendinni á leiðinni að fara að ljósrita og dreifa illsku boðskapnum. Sem vekur að sjálfsögðu reiðis tilfinningar.²⁵

Myndmál alkemíunnar:

Alkemía hefur ekki bara unnið sér til frægðar á sviði nýaldarfræða eða sem frumstæð vísinda heldur hefur myndmál alkemistanna verið í umræðu meðal listamanna og listfræðinga víðs vegar um heiminn.

Skrifaðar hafa verið ótal bækur um þessa fornu list og í flestum þeirra er verið að velta sér upp úr táknafræði, sögu og dulúð þeirra frekar en fagurfræði þeirra, þó svo að þetta sé mjög fallegur myndheimur og oftast mikil vinnna lögð í þessi spagyrisku listaverk.

Vegna þess að miðaldar kristintrúar kirkjan fordæmdi þá villitrú sem að alkemistarnir voru að stunda þá urðu þeir að fela þær uppskriftir sem að þessar myndir innihéldu. Ef þeir töluðu ekki nógu mikið undir rós þá hefðu þeir verið gómaðir og fengið þá meðferð refsingar sem var við líði þá.

Umbreytingin yfir í listaverk:

“*Það er ekki til neitt sem heitir list, bara listamenn*”²⁶

Þetta eru byrjunarorðin í bókinni *Saga listarinnar* eftir E.H. Gombrich sem að er talinn einn helsti listfræðingur heims. Það sem að Gombrich meinar með þessari yfirlýsingu er í rauninni það að hlutur verður ekki að listaverki nema að það sé ásettningur listamannsins sem setur hlutinn fram.

---

²⁵ <http://www.crystalinks.com/swastika.html> sótt þann 19. Janúar.

²⁶ E.H. Gombrich: *The story of art* bls 21 phaidon press 2006

(mynd 1. Fountain : Duchamp)

Mjög gott dæmi um þessa kenningu er verkið “Gosbrunnur” eftir Marcel Duchamp. Þetta verk er partur af seríu sem að Duchamp kallaði „fyrirfram tilbúin myndlist“ eða „ready made art.“ Þar sem að hann tók hluti úr umhverfinu sem ekki höfðu verið skapaðir sem listaverk heldur höfðu notagildi í hversdagslífínu og færði þeim líf listaverksins með því einu að kalla þá listaverk og færa þá inn í samhengi og rými listarinnar svo sem vinnustofu listamannsins eða listasafnið. Til dæmis er “Gosbrunnur” sem er fyrsta og einnig þekktasta “ready made” verkið hans þvagskál sem að Duchamp keypti í byggingarvöruversluninni MOTT árið 1917 og skrifaði svo R.MUTT 1917 á hliðina á því. R.MUTT er talið koma frá nafni búðarinnar sem hann keypti skálina og að Duchamp hafi ekki ritað sitt eigið nafn til þess að fela það að hann hefði gert verkið og þar af leiðandi gat áhorfandinn ekki gert sér upp einhverja fyrirfram ákveðna skoðun á verkinu útfrá frægð listamannsins.²⁷

Þetta verk sendi Duchamp á sýningu í New York á vegum “samtaka sjálfstæðra listamanna” þar sem að þeir voru búnir að gefa út þá yfirlýsingu að það yrðu sýnd verk eftir alla þá sem að tækju þátt. Vegna þess að aðstandendum sýningaránnar fannst þetta ekki vera list, þá var því komið fyrir í kompu á bakvið sýningarsalinn þar sem enginn fékk að sjá það og upprunalega verkinu var svo hent. Eftir þetta hætti

---

²⁷ Helen Gardner, Fred S. Kleiner, Christin J. Mamiya, *Gardner's Art Through the Ages: The Western Perspective*, bls 755 Thomson Wadsworth, 2005

Duchamp í “samtökum sjálfstæðra listamanna” sem mótmæli við því sem að hann taldi vera þröngsýni að þeirra hálfu.²⁸

Í bókinni *What painting is: how to think about oil painting, using the language of alchemy* hefur bandaríski listfræðingurinn James Elkins þetta að segja um tengingu listarinnar við alkemíu:

*"So painting and the other visual arts are on example of negotiations between water and stone, and the other is alchemy. In alchemy, the Stone (with a capital S) is the ultimate goal, and one of the purposes of alchemy is to turn something as liquid as water into a substance as firm and unmeltable as stone. As in painting, the means are liquid and the ends are solid. And as in painting, most of alchemy does not have to do with either pure water or hard stones but with mixtures of the two."*²⁹

René Magritte (1898 – 1967) var belgískur listmálarí sem að var partur af súrealista hreyfingunni. Hann er einn af frægustu listmálum 20.aldarinnar og málverkið "La Trahison des Images" eða "svikulsemi myndarinnar" er eitt af frægustu málverkum allra tíma. Á því málverki sjáum við bípu sem er búið miðjusetja á strigann og fyrir neðan hana stendur í skrautskrift "Leci n'est pas une pipe" eða "Þetta er ekki bípa" á Íslensku. Þetta finnst mér merkilegt fyrir tengingu listarinnar við alkemíu í þessari ritgerð því að hérna er Magritte að segja að málverkið af bípunni sem hengur upp á vegg sé ekki bípa heldur bara afrit eða tákn fyrir bípu.³⁰

²⁸ Helen Gardner, Fred S. Kleiner, Christin J. Mamiya, *Gardner's Art Through the Ages: The Western Perspective*, bls 755 Thomson Wadsworth, 2005

²⁹ James Elkins: *What Painting is: How to Think about Oil Painting, Using the Language of Alchemy* bls. 1 Routledge, 2000

³⁰ Michel Foucault, René Magritte, James Harkness: *This is Not a Pipe* bls 30-35 University of California Press, 1983

Grafíski hönnuðurinn og rithöfundurinn Quentin Newark skrifar í bókinni *What is graphic design*:

„Graphic design is the most universal of all the arts. it is all around us, explaining, decorating, identifying: imposing meaning on the world. It is in the streets, in everything we read, it is on our bodies, We engage with design in road signs, advertisements, magazines, cigarette packets, headache pills, the logo on our t-shirt, the washing label on our jacket.“³¹

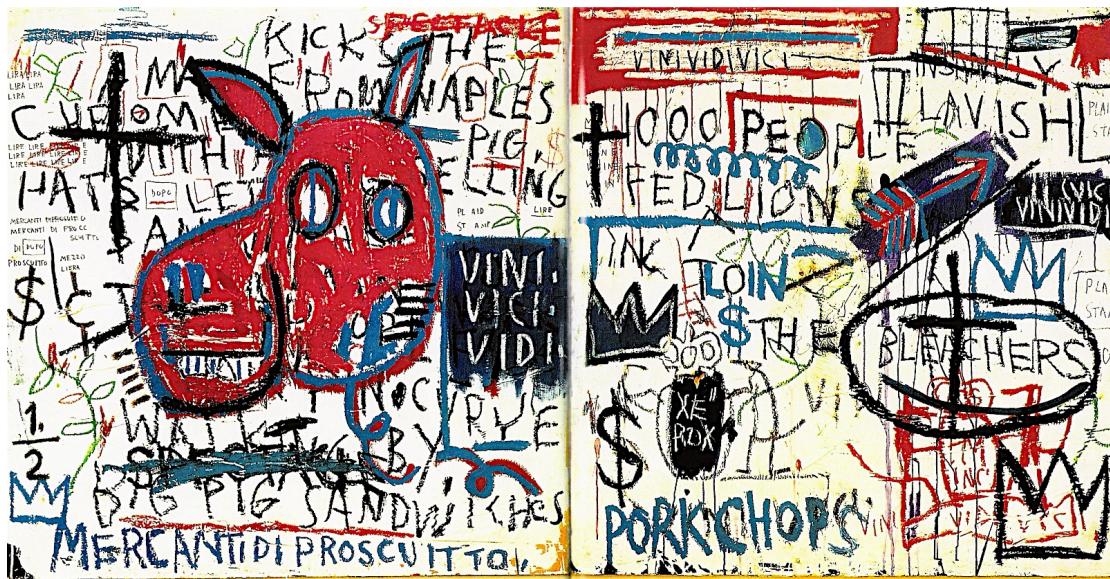
Hann heldur áfram með því að segja að þetta sé ekki eingöngu nútímafyrirbæri heldur hafi götuskilti, fréttir og myntir verið alveg jafn eðlileg sjón fyrir forn-Egypta, miðaldar Ítali eða sovíeska Rússa.

Það er mikilvægt að við skoðum það hvað geri listaverk að verðmæti því að það er alltaf spurning sem kemur fyrir í lista umræðunni. Í dag er verðmæti listaverks dregið frá sögu; sögu listamannsins, sögu verksins og sögu fyrri eigenda. Breski listfræðingurinn John Berger segir í þætti sínum fyrir BBC *Ways of seeing* að verðmætasti hlutur heimsins sé olíumálverkið. Olíumálverk sýna oft hluti sem er hægt að kaupa í raunveruleikanum. Að mála hlut á striga er ekki ólíkt því að kaupa hlutinn og setja hann inn á heimilið þitt. Hlutirnir sem koma fram í málverkinu virðast oft jafn áþreyfanlegir og þeir sem eru raunverulegir.³²

---

³¹ Quentin Newark: What is Graphic Design? *Graphic Design for the Real World* bls 6 Rotovision 2002

³² <http://www.youtube.com/watch?v=hiNgoyfeQDQ&feature=PlayList&p=872405DBCBDF922&index=8> sótt 16.janúar.

(Mynd 2. Man from Naples / Basquiat)

Jean Michel Basquiat var listamaður með óseðjandi hungur fyrir frægð, frama og pening. Þetta hungur var bæði ástæðan fyrir flugi hans upp á stjörnuhiminn listaheimsins og líka fyrir ótímabærum dauða hans aðeins 27 ára.³³ Hann notaðist mikið við tákn og táknmyndir í verkum sínum og er margt sambærilegt með verkum hans og verkum alkemistanna. Sem dæmi má nefna þau tákn sem hann notaði gagngert til þess að koma skilaboðum í málverkum sínum á framfæri.

Í staðinn fyrir það að nota tákn sem táknuðu efni þá notaði hann mikið tákn sem að höfðu þróast meðal heimislausra í New York og voru skrásett af Henry Dreyfuss í bókinni symbol sourcebook. Þetta voru tákn sem að heimillausir New York búar skrifuðu með krít upp á veggi til þess að koma skilaboðum til annara heimilislausra einstaklinga. Skilaboðin voru flest viðvaranir eða meðmæli. Eitt tákn varaði við því að í því húsi sem táknið var krítað á væri íbúi þess heima og þar af leiðandi ætti ekki að reyna að brjótast inn í það. Annað tákn var til þess að mæla með því að eiga trúarlegar samræður við húseiganda því að þá fengi viðkomandi ókeypis máltíð. Skilaboð Basquiat voru ekki uppskriftir að æðra ástandi sálarinnar eins og skilaboð alkemistanna heldur voru þau upphafning þeldökkra og þá oftast þeldökkra hetja dægurmenningarinnar.³⁴

³³ Leonhard Emmerling: *Jean-Michel Basquiat: 1960-1988* bls.7 Taschen, 2003

³⁴ Leonhard Emmerling: *Jean-Michel Basquiat: 1960-1988* bls.76-79 Taschen, 2003

Í verkinu *Man from Naples* má til dæmis sjá tákna fyrir dollar, cent, akkeri, asna, kórónur, kross, örvar, hnúajárn, plöntur, eiturlýf og fugla sem er búið að koma fyrir á óreglulegann hátt til þess að tjá þá vanlíðan sem hann gekk í gegnum í ferð sinni til Napolí. Þó svo að ekkert í þessu verki sé grafisk tjáning á viðburðum ferðarinnar þá nær listamaðurinn að umbreyta tveim strigum og helling af táknum í listaverk sem tjáir áhorfandanum þá angist sem að hann gekk í gegnum þegar að þrír listaverkasalar voru að slást um að fá verk eftir hann í napolí. Í málverkinu þá er basquiat sjálfurasninn sem að ljónin voru að éta upp til agna og maður fer með honum í gegnum þá reynslu(sjá mynd 2.).³⁵

(mynd 3. Brillo boxes / Warhol)

Frægi pop art listamaðurinn og náinn vinur Basquiat, Andy Warhol vann líka mikið með tákna. Þau tákna sem Warhol notaði voru þó frábrugðin þeim sem að Basquiat notaði. Hans tákna voru vörumerki, popp stjörnur og peningar. Semsagt „íkon“ nútímans, og þess ástands frægðardýrkunnar sem hann taldi okkur búa í. Warhol nægði þó ekki bara að koma táknum fyrir á striga heldur gerði hann sjálfann sig að tákni. Með sitt silfurgráa hár hvíslandi rödd og skrautlega lífstíl varð Warhol að táknumynd fyrir þann myndheim sem hann studdist við í myndlistinni sinni. Hann vann mikið með það að taka hluti úr sínu eðlilega samhengi með því að færa þeim nýtt líf og breyta þeim í listaverk.³⁶

---

³⁵ Leonhard Emmerling: *Jean-Michel Basquiat: 1960-1988* bls 30-35 Taschen, 2003

³⁶ Cynthia Freeland: *Art Theory: a very short introduction* bls 36-37 Oxford university press 2001

Hann vakti mikla athygli þegar að hann, líkt og Duchamp, færði hlut úr umhverfi sínu inn í gallery. Warhol notaði samt ekki sjálfan hlutinn heldur setti hann tré endurgerðir af Brillo þvottaefnis umbúðum inn í Stabler galleríið í New York.³⁷

Einn af þeim sem velti sér mikið uppúr þessu verki var heimspekingurinn Arthur Danto. Danto var svo hugfanginn af efninu að hann skrifaði bók um þetta verk sem heitir *beyond the Brillo boxes*. Danto setti fram spurninguna afhverju það væri listaverk að taka hlut sem er svo hversdagslegur að hann sést útí matvöruverslun og endurgera hann, því að jafnvel þó að þetta væru endurgerðir og þar af leiðandi handavinna þá væru þetta samt bara veraldlegir hlutir.³⁸

Sjálfst myndefnið í verki sem vekur hörð viðbrögð þarf ekki að vera ástæðan fyrir þeim viðbrögðum sem verkið vekur. Nóg getur verið að nafn verksins leiði okkur til þess að verða fyrir geðshræringu. Tökum sem dæmi verkið “piss christ” eftir Andres Serrano sem að er ekki ógeðfellt eða niðrandi verk þegar þú sérð það fyrst heldur færðu það á tilfinninguna að þarna sé um að ræða upphafningu á kristi vegna ljómans sem hann ljáir Kristi á krossinum og þrátt fyrir hreyfingu myndarinnar þá er ró yfir henni(sjá mynd 4.). Bandaríski listfræðingurinn og rithöfundurinn Cynthia Freeland hefur þetta að segja um verkið :³⁹

“Many people were so disgusted by the title that they could not bear to look at the work; others saw it only in black and white reproductions. My students thought that the image showed a crucifix in a toilet or in a jar of urine – neither of which is true. The actual photograph looks different from a small image in a magazine or book.”

“Though the image was made using (the artist’s own) urine and has “piss” in its title, the urine is not recognizable as such. The crucifix looks large and mysterious, bathed in golden fluid.”⁴⁰

---

³⁷ Cynthia Freeland: *Art Theory: a very short introduction* bls 36-37 Oxford university press 2001

³⁸ Cynthia Freeland: *Art Theory: a very short introduction* bls 36-37 Oxford university press 2001

³⁹ Cynthia Freeland: *Art Theory: a very short introduction* bls 12-14 Oxford university press 2001

⁴⁰ Cynthia Freeland: *Art Theory: a very short introduction* bls 12 Oxford university press 2001

(mynd 4. Piss christ / Serrano)

Þó svo að verkið sjálft standi sem fallegt og tignarlegt listaverk þá er titillinn búinn að umbreyta því yfir í verk sem vekur svo mikinn óhug að það eru margir sem vilja ekki tala um þetta sem list. Til varnar Serrano kom listfræðingurinn Lucy Lippard til þess að sanna það að þetta verk ætti í raun fullan rétt á sér sem "list".

Hín skrifaði í Apríl 1990 útgáfunni af *Art in America*:⁴¹

*Piss Christ – the object of censorial furor – is a darkly beautiful photographic image.... The small wood-and-plastic crucifix becomes virtually monumental as it floats, photographically enlarged, in a deep golden, rosy glow that is both ominous and glorious. The bubbles wafting across the surface suggest a nebula. Yet the work's title, which is crucial to the enterprise, transforms this easily digestible cultural icon into a sign of rebellion or an object of disgust simply by changing the context in which it is seen.*⁴²

---

⁴¹ Cynthia Freeland: *Art Theory: a very short introduction* bls 12-13 Oxford university press 2001

⁴² Cynthia Freeland: *Art Theory: a very short introduction* bls 13 Oxford university press 2001

James Victore er bandarískur grafískur hönnuður sem að með plaggötum sínum hefur náð að skapa ádeilu um hin ýmsu umræðuefni sem að honum hefur fundist þörf fyrir að koma á framfæri. Í viðtali við heimildarmyndar fyrirtækið Hillman Curtis segir hann⁴³

“ *Graphic design is a big fucking club with spikes on it and i want to wield it, i want to use it.* ”⁴⁴

Með þessari yfirlýsingu er Victore að tala um aflið sem fellst í myndmáli og það þó svo að það sé hægt að nota þessa kylfu (grafíkska hönnun) til þess að selja sokka þá sé hún mun áhrifameiri þegar hún er notuð til þess að koma samfélagslegum skoðunum sínum á framfæri.⁴⁵

(mynd 5. Columbus day / Victore)

Í plaggatínu sem hann gerði fyrir hinn árlega Columbus dag árið 1992 þá var hann að vekja athygli á því að þó svo að þessi dagur merkti 500 ár síðan að Christopher Columbus hafi komið til ameríku þá tákni hann líka slæma framkomu og úthýsingu margra frumbyggja ameríku sem voru frá og með þessum degi að miklu leyti fórnalömb innflytjenda og landkönnuða.

Þessari tvíræðu merkingu þessa þjóðhátiðardags ákvað Victore að koma á framfæri með því að láta prenta 5000 eintök af þessu plaggati sem sýnir gamla mynd af amerískum frumbyggja sem er klæddur í hefðbundinn „indjána“ klæðnað og er með

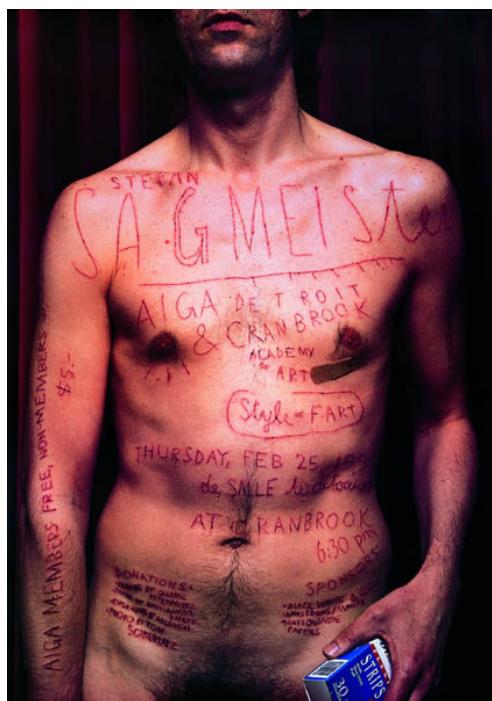
⁴³ http://www.hillmancurtis.com/index.php?/film/watch/james_victore/ sótt þann 11.janúar.

⁴⁴ http://www.hillmancurtis.com/index.php?/film/watch/james_victore/ sótt þann 11.janúar.

⁴⁵ http://www.hillmancurtis.com/index.php?/film/watch/james_victore/ sótt þann 11.janúar.

fjaðrir uppúr hárinu. Þessa mynd er hann svo búinn að krota ofan í með svörtum penna og umbreyta þessum friðsæla „indjána“ höfðingja í hauskúpu sem á að tákna dauðsföllin og áföllin sem að þeir gengu í gegnum í kjölfarið á komu Kólumbusar til Ameríku. Svo skrifar Victore; „Celebrate Columbus 1942 – 1992“ sem ádeilu á þann fögnum sem fylgir þessum degi.⁴⁶

Líkaminn verður að listaverki:

(mynd 6. Aiga cranbrook poster / sagmeister)

Stefan Sagmeister eða Stefán Talmeistari eins og hann myndi heita ef að nafn hans yrði beinþytt yfir á Íslensku er einn af frægustu ungstyrnum hönnunarheimsins í dag og hefur verið það í þó nokkur ár. Eitt af frægustu verkunum hans er plaggatið sem hann gerði til þess að auglýsa fyrirlestur sem að hann sjálfur var að fara að halda í Cranbrook listaháskólanum í Bandaríkjunum. Á þessu plaggati sjáum við mynd af Sagmeister sjálfum frá hálsi niður að skapahárum sem er búinn að láta skera í sig texta sem segir frá viðburðinum. Þó svo að Sagmeister hefði sjálfur viljað skera þetta í sig þá sagði hann að; “partur af vandamálinu verið að skera nákvæmt, partur af vandamálinu verið að skera á hvolfi og partur af vandamálinu verið að skera” eftir að

⁴⁶ http://www.hillmancurtis.com/index.php?/film/watch/james_victore/ sótt þann 11.janúar.

hafa verið undir hnífnum í átta klukkutíma var hann búinn að breyta líkama sínum í plaggat. En það eru til mörg dæmi um það að nota líkama sinn til þess að skapa listaverk. Það eru til dæmis tugir ef ekki hundruðir manna útum allan heim sem að merkja sjálfan sig daglega með húðflúrum sem að eru flest tákna fyrir eitthvað sem hefur ákveðna merkingu fyrir líf viðkomandi hvort sem það er nafn kærustunnar, afmælisdagur viðkomandi eða stjörnumerki þá er oft verið að nota líkamann sem striga til þess að koma skilaboðum á framfæri.⁴⁷

Við getum líka séð mannslíkamann notaðann í myndlistinni hjá franska myndlistarmanninum Yves Klein, þar sem hann notar kvenmannslíkama sem málningarábursta:

(mynd 7. Women brushes / Klein)

„in a 1960 performance piece by Yves Klein, in which models are used as "living paintbrushes," nude and slathered in pigment...Klein's naked women dragged each other across a huge canvas to the accompaniment of a cello ensemble.“⁴⁸

Eða hjá listfræðingnum Orlan sem að lætur framkvæma lýtalækningar á sér sem gjörninga. Hún fer í skurðaðgerðir með það takmark að fá ennið af Monu Lisunni

---

⁴⁷ Quentin Newark: *What is Graphic Design?: Graphic Design for the Real World* bls 15 Rotovision 2002

⁴⁸ Wendy Steiner: *Venus in Exile, the rejection of beauty in 20th-century Art.* bls 125-126 University of Chicago Press, 2002

hans Da Vinci, hökuna af Venusnum hans Botticelli, nefið hennar Díönu, munninn úr Europa eftir Boucher og augun úr Psych málverkinu eftir Geróme.⁴⁹

(mynd 8. Portrait / Orlan)

Til eru mörg önnur dæmi um þennan kima listarinnar, en hver er tilgangurinn með þessari list? Eru þessir listamenn að benda á ófullkomnun líkamanns sem listaverk? Erum við ekki nágu vel sköpuð og þar af leiðandi þarf að gera stórfelldar breytingar á líkamanum til þess að hann virki sem listaverk? Ég held að þessi list sé bara partur af forvitni mannsins um líkamann og heiminn. Fólk er í sífelli að sækjast eftir því að fræðast um það hvernig líkaminn lítur út og hvernig hann virkar. Það er ekki að ástæðulausu að Da Vinci eyddi mörgum árum í það að skoða og skrásetja útlit innyfla og vöðvabyggingar.

Listamenn eru ekki bara áhugasamir um mannlíkamann eins og hægt er að sjá í tilviki Damien Hirst sem að olli miklum usla bæði innan listheimsins og meðal almennings þegar hann sýndi látin dýr í formalíni sem var búið að búta niður og koma fyrir í mismunandi kassa til þess að hægt væri að skoða þau að innan. Með þessu segist listamaðurinn hafa verið að reyna að hræða fólk. Gera það hrætt við sjálft sig með því að sýna því dýrið.⁵⁰

Það sem að Hirst gerir þarna er ekki bara að taka dýr og umbreyta því í listverk heldur er hann líka að reyna að breyta okkar skynjun á dýrinu sem að hann setur fyrir framan okkur.

⁴⁹ Sidonie Smith, Julia Watson: *Interfaces: Women, Autobiography, Image, Performance* bls 107 University of Michigan Press, 2002

⁵⁰ Nigel Rothfels: *Representing Animals* bls 81-82 Indiana University Press, 2002

Evrópskir klassískir listmálarar voru frábrugðnir samtínamönnum sínum frá öðrum heimsálfum að því leitinu til að þeir fóru að mál eignir. Eignir þeirra sem áttu að fá málverkið. Þeir sem að fengu listmálara til þess að gera fyrir sig málverk gerðu það með þeim ásetningi að sýna fólk hversu auðugur viðkomandi einstaklingur eða fjölskylda var. Viðfangsefni þessara málverka voru öll dýrin, flottu fötin, húsakostur, fini maturinn, byssurnar og oft málverkin sem að eigandi verksins átti miklu frekar heldur en einstaklingurinn sjálfur. Þessi upphafning viðkomandi var í raun auglýsing fyrir hann og sýndi utan að komandi áhorfanda hversu hann hafði það eftir að hann var láttinn. Samtíma málverk frá öðrum heimshlutum gátu líka sýnt velgengni og auð en þá var það yfirleitt í samhengi við trúarbrögð eða veraldlegt vald en ekki einstakling.⁵¹

En tenging alkemíu við skapandi listir á ekki bara við um þær sjónrænu heldur getum við líka séð dæmi um þessa tengingu í ljóðum og tónlist:

„When a poet takes tragedy for his subject he enters a field peculiarly his own. Only poets have "trod the sunlit heights and from life's dissonance struck one clear chord." The intuitive insight we recognize as poetical is the endowment without which no tragedy can be written. For tragedy is nothing less than pain transmuted into exhaltion by the alchemy of poetry, and if poetry is true knowledge (truer than history, aristotle said) this transmuting of pain has arrestig implications.“⁵²

Tónlist er líka nothæf til þess að útskýra og sýna fram á tengingu alkemíu við listina. Í tónlist er notast við nótur, takt og fyrirfram ákveðnar reglur um tónsmíðar til þess að semja tónverk. Það sem að veitir einu verki kraftinn til þess að tjá hamingju en öðru verki sorg er sjálfur tónsmiðurinn. Hann er sá sem að raðar nótum saman, velur takt og býr til reglurnar til þess að koma sínum skilaboðum á framfæri og sem notar þær til þess að fá útrás fyrir sínar listrænu sköpunargáfu.

Rithöfundurinn og tæknifræðingurinn nagaraju pappu skrifaði greinina “The alchemy

---

⁵¹

<http://www.youtube.com/watch?v=hiNqoyfeQDQ&feature=PlayList&p=872405DBCBDF922&index=8> sótt þann 20. Janúar

⁵² Edith J. Issaacs, *Theatre: Essays on the Arts of the Theatre* bls 83 Ayer Publishing 1927

of design and the sound of music” þar sem að hann talar um tengingu hönnunar, tónlistar og alkemíu. Hann segir:

“A music composer somehow ‘transforms’ these musical attributes into a set of sound waves. The music theory build up over thousands of years provides some guide lines of how this transformation could be achieved. The music theory – whether it is western music, or Indian music theory – is a body of knowledge that codifies how music can be produced using sound. This body of knowledge can be divided into two distinct categories – the first category enables a music composer to ‘recognize’ his/her creative impulse.”⁵³

Hér er Nagaraju að lýsa því að eins og með myndlistina þá tengjast alkemía og tónlist af því að tónlistin verður til þegar hlutlægir hlutir eru settir saman til þess að mynda huglægt verk. Hlutlægu hlutirnir í tilviki tónlistarinnar eru nótturnar, hljóð, hljóðfærin og taktur. Hljóð myndast þegar að tveir hlutir mætast og samanstendur af mörgum bylgjum sem að hreyfast um loftið á vissan hátt. Þetta eru einföld vísindi sem að geta umbreyst yfir í dásamleg tónverk eða kraftmikil rokklög við notkun alkemíunnar.⁵⁴

Lokaorð:

Í þessari ritgerð svaraði ég játandi þeirri spurningu sem ég lagði af stað með, það er að segja að ég tel að það sé óneitanlega mikil tenging á milli skapandi lista og Alkemíu. Í því ferli sem að ég fór til þess að gera lesandanum grein fyrir því að þessi tenging væri til staðar þurfti ég að útskýra náið hvað alkemía er og var og þau áhrif sem list getur haft á folk til þess að geta útskýrt að þarna er samliggjandi þráður. Sá þráður er umbreyting. Umbreyting er vítt hugtak og má beita því í nánast hverju sem er.

Við ættleiðingu verður stúlkubarn að dóttur, í jarðaför verður líkami að mold, í sjálfsblekkingu verður skuld að eign, kreppa að góðæri, og stjórnþálmenn að lygurum og svikurum eða hetjum.

---

⁵³ <http://www.canopusconsulting.com/canopusarchives/?p=15> sótt þann 16.janúar.

⁵⁴ <http://www.canopusconsulting.com/canopusarchives/?p=15> sótt þann 16.janúar.

Alkemía er mjög merkilegt viðfangsefni og krefst mikillar undirbúnings vinnu ef á að fara að kryfja hana. En hún var ekki síst valin af mér til þess fjalla um hana afþví að ég hafði áhuga á sögu og leyndardómum hennar heldur vildi ég einnig finna einhverja leið til þess að útskýra andlega ferlið sem liggur á bakvið listaverk. Ég vildi nota þessa two hluti sem virðast utan á við ekki eiga neina samleið á sama hátt og Jung notaði alkemíu til þess að útskýra sálfræði, paracellus til þess að útskýra lyfjafræði og James Elkins til þess að útskýra olíu málverk. Það er að segja að ég vildi segja eitthvað nýtt um alkemíu og listir með því að bera þessa two hluti saman.

Allt þetta er gert til þess að segja eitthvað nýtt um þau tvö viðfangsefni sem er verið að troða saman og til þess að hærri skilningur verði til staðar á þessum tvemur viðfangsefnum.

Ég vill þakka þér fyrir að lesa þessa ritgerð og ég vona að þú hafir haft gaman og gagn af.

Heimildaskrá:

Bækur:

Jeaneane D. Fowler: *An Introduction to the Philosophy and Religion of Taoism: Pathways to Immortality* Sussex Academic Press, 2005

Richard Aldrington, Delano Ames: *The larousse encyclopedia of mythology* Chancellor press 1996

Alister E. McGrath: *Christian Theology: An Introduction* Blackwell Publishing, 2006

Illustrated oxford dictionary Oxford university press 1998

Stanislas Klossowski De Rola: *Alchemy: The Secret Art* Thames & Hudson 1986

Barbara DiBernard: *Alchemy and Finnegans Wake* SUNY Press, 1980

Anthony John Hopkins: *Alchemy, child of greek philosophy* Columbia university press, 1934

James Elkins: *What Painting is: How to Think about Oil Painting, Using the Language of Alchemy* Routledge, 2000

Richard Smoley, Jay Kinney: *Hidden Wisdom: A Guide to the Western Inner Traditions* Quest Books, 2006

E.H. Gombrich: *The story of art* phaidon press 2006

Helen Gardner, Fred S. Kleiner, Christin J. Mamiya, *Gardner's Art Through the Ages: The Western Perspective*, Thomson Wadsworth, 2005

Michel Foucault, René Magritte, James Harkness: *This is Not a Pipe* University of California Press, 1983

Quentin Newark; What is Graphic Design? *Graphic Design for the Real World* Rotovision 2002

Leonhard Emmerling: *Jean-Michel Basquiat: 1960-1988* Taschen, 2003

Cynthia Freeland: *Art Theory: a very short introduction* Oxford university press 2001

Wendy Steiner: *Venus in Exile, the rejection of beauty in 20th-century Art.* University of Chicago Press, 2002

Sidonie Smith, Julia Watson: *Interfaces: Women, Autobiography, Image, Performance* University of Michigan Press, 2002

Nigel Rothfels: *Representing Animals* Indiana University Press, 2002

Edith J. Isaacs, *Theatre: Essays on the Arts of the Theatre* Ayer Publishing 1927

Udo Becker: *The element encyclopedia of symbols* Element books 1994

Jill Purce: *The mystic spiral: the journey of the soul* avon books 1974

Suzi Gablik: *Magritte* Thames and hudson 1985

Alexander Roob: *Alchemy & mysticism* Taschen 2006

Heimasíður:

<http://www.onlygold.com/TutorialPages/HistoryFS.htm> sótt 28.janúar

http://thinkexist.com/quotation/gold_is_a_treasure-and_he_who_posesses_it_does/175881.html sótt 28, janúar.

http://www.alchemylab.com/history_of_alchemy.htm sótt 24. Janúar.

http://www.sibyllineorder.org/magical_studies/ms_alc_history.htm sótt þann 28.janúar.

<http://www.purplehell.com/riddletools/alchemy.htm> sótt þann 10.janúar.

<http://history1900s.about.com/cs/swastika/a/swastikahistory.htm> sótt 18.janúar

<http://www.luckymojo.com/swastika.ht> sótt 15. Janúar.

<http://www.crystalinks.com/swastika.html> sótt þann 19. Janúar.

http://www.youtube.com/watch?v=hiNqoyseQDO&feature=PlayList&p=872405DBCBDF922&index_=8 sótt þann 25. Janúar

http://www.hillmancurtis.com/index.php?/film/watch/james_victore/ sótt þann 11.janúar.

http://www.youtube.com/watch?v=hiNqoyseQDO&feature=PlayList&p=872405DBCBDF922&index_=8 sótt þann 20. Janúar

<http://www.canopusconsulting.com/canopusarchives/?p=15> sótt þann 16.janúar.

Myndaskrá:

Fountain / Duchamp:

http://arthistorian.files.wordpress.com/2007/08/duchamp_fountain.jpg

Sótt 28. Janúar.

Man from Naples / Basquiat :

[http://lh3.ggpht.com/_EHig2THnrmA/RyByAg3cpMI/AAAAAAAAG7U/xoOkIfEjH
O0/BASQUIAT+Man+from+Naples+1982.jpg](http://lh3.ggpht.com/_EHig2THnrmA/RyByAg3cpMI/AAAAAAAAG7U/xoOkIfEjHO0/BASQUIAT+Man+from+Naples+1982.jpg)

Sótt 28. Janúar.

Brillo Boxes / Warhol:

<http://curatorialindustries.org/lli/wp-content/uploads/2008/04/brillo-boxes.jpg>

Sótt 28. Janúar.

Pipe / Magritte:

http://www.artsci.lsu.edu/phil/philo/fs_Magritte_Pipe.jpg

Sótt 28. Janúar.

Piss christ / Serrano:

<http://lickerish.files.wordpress.com/2007/12/serrano-andres-piss-christ-1987.jpg>

Sótt 28. Janúar.

Columbus day / Victore:

[http://www.powertotheposter.org/blog/wp-
content/uploads/2008/10/columbus_day_victore.jpg](http://www.powertotheposter.org/blog/wp-content/uploads/2008/10/columbus_day_victore.jpg)

Sótt 28. Janúar.

Aiga, cranbrook poster / Sagmeister:

<http://www.tremendotaller.cl/vico/archivos/2008/04/0.jpg>

Sótt 28. Janúar.

Women brushes / Klein:

<http://www.tremendotaller.cl/vico/archivos/2008/04/0.jpg>

Sótt 28. Janúar.

Portrait / Orlan:

<http://meganmcmillan.typepad.com/photos/uncategorized/orlan.jpg>

Sótt 28. Janúar.

Shark / Hirst:

<http://meganmcmillan.typepad.com/photos/uncategorized/orlan.jpg>

Sótt 28. Janúar.